

	1999	2004	2009
Televize	3.47	3.51	4.29
Hudba	1.48	1.44	2.31
Počítač	0.27	1.02	1.29
Videaohy	0.26	0.49	1.13
Knihy, časopisy	0.43	0.43	0.38
Kino	0.18	0.18	0.25
Celkový čas užívání médií	7.29	8.33	10.45
Z toho více médií užívaných současně	16 %	26 %	29 %
Čas	6.19	6.21	7.38

Užívání médií žáky devátých tříd v Německu v roce 2009³

	Chlapci	Dívky	Průměr
TV, video, DVD	3.33	3.21	3.27
Chatování na internetu	1.43	1.53	1.48
Počítačové hry	2.21	0.56	1.39
Celkem	7.37	6.50	7.14

I u nás v Německu tráví děti a mladiství konzumem médií více času než ve škole (necele čtyři hodiny).⁴ V současné době mnoho studií týkajících se užívání médií nadmíru jasně ukazuje, že by nás tento jev měl nanejvýš znepokojovat. Proto jsem napsal tuto knihu. V očích mnoha lidí to bude kniha nepřijemná, velmi nepřijemná. Coby psychiater a badatel v oblasti mozku ale nemohu jinak. Mám děti a nechtěl bych, aby mi za dvacet let vyčetly: „Tati, tys to všechno věděl — proč jsi tedy nic neudělal?“

Poněvadž se už několik desetiletí zabývám lidmi, mozkem, procesy učení a médií a poněvadž vidím vývoj — z pozice otce i z pozice mozkového specialisty — jinak než většina lidí, rád bych fakta, údaje a argumenty vložil na stůl co možná nejpřehledněji. Odvolávám se přitom především na vědecké studie z dobrých, známých a každému přístupných vědeckých odborných periodik. „Ach, vy s tou vaší vědou,“ slyším už teď námiky svých kritiků.

K tomu jen zcela krátce: věda je to nejlepší, co máme! Je to kolektivní hledání pravdivých, spolehlivých poznatků o světě, včetně o nás samých. Kdokoli jde do lékárny a koupí si prášky proti bolesti hlavy, nastupuje do auta nebo do letadla, zapíná sporák nebo jen světlo (o televizi nebo počítači ani nemluvě!), v podstatě tím sám stvrzuje, do jaké míry se může spolehnout na vědecké poznatky a také to skutečně dělá. Kdo spolehlivost výsledků vědy odvíjí mávnutím ruky, ten buď neví, co říká, nebo vědomě neříká pravdu.

Kde je problém?

Thomas Edison — vynálezce žárovky, gramofonu a kina — napsal v roce 1913 do jistých newyorských novin: „Brzy budou knihy ve školách zastaralé... Dost možná se bude každé odvětví lidského vědění vyučovat pomocí filmů. Naš školní systém se během deseti let úplně změní.“⁵ Když se pak za necelých padesát let rozšířila televize, ozývaly se podobně optimistické hlasy, které soudily, že nyní konečně bude možno přinést kulturu, hodnoty a vědomosti až do nejzapadlejších koutů světa, a tak celkově výrazně zvýšit vzdělanost lidstva. Za dalších padesát let podnítl počítač lidi k tomu, aby opět mluvili o zcela nových možnostech, jež učení ve škole zrevolutionizují. Tentokrát je prý ovšem všechno jinak, budou neúnavně tvrdit houfy mediálních pedagogů. A přitom už jsme byli svědky vzestupu a pádu *e-learningu*, stejně jako jsme v sedmdesátých letech na vlastní kůži zažili ztroskotání jazykových laboratoří a programovaného učení. Učení jenom na počítači nefunguje — na tom se mezitím shodli dokonce i ti největší zastánci počítačů. Proč tomu tak je? A co to znamená pro ty, kdo neustále používají počítač a internet?

Publicista Nicholas Carr popisuje svou vlastní zkušenost s užíváním internetu takto: „Jako by mi síť nicčila schopnost